P9_TA(2023)0059

Dostupnost gnojiva u EU-u

Rezolucija Europskog parlamenta od 16. veljače 2023. o Komunikaciji Komisije o osiguravanju dostupnosti i cjenovne pristupačnosti gnojiva (2022/2982(RSP))

(2023/C 283/12)

Europski parlament,

— uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 9. studenoga 2022. naslovljenu „Osiguravanje dostupnosti i cjenovne pristupačnosti gnojiva” (COM(2022)0590),

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 24. ožujka 2022. o potrebi za hitnim akcijskim planom EU-a u cilju osiguravanja sigurnosti opskrbe hranom unutar i izvan EU-a s obzirom na rusku invaziju na Ukrajinu ([1]),

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 20. listopada 2021. o strategiji „od polja do stola” za pravedan, zdrav i ekološki prihvatljiv prehrambeni sustav ([2]),

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 10. veljače 2021. o novom akcijskom planu za kružno gospodarstvo ([3]),

— uzimajući u obzir komunikaciju Komisije naslovljenu „Privremeni okvir za mjere državne potpore u kriznim situacijama za potporu gospodarstvu nakon ruske agresije na Ukrajinu” ([4]),

— uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 23. ožujka 2022. naslovljenu „Očuvanje sigurnosti opskrbe hranom i jačanje otpornosti prehrambenih sustava” (COM(2022)0133),

— uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 20. srpnja 2022. naslovljenu „Štednja plina za sigurnu zimu” (COM(2022)0360),

— uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 20. svibnja 2020. naslovljenu „Strategija ‚od polja do stola’ za pravedan, zdrav i ekološki prihvatljiv prehrambeni sustav” (COM(2020)0381),

— uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2021/2115 Europskog parlamenta i Vijeća od 2. prosinca 2021. o utvrđivanju pravila o potpori za strateške planove koje izrađuju države članice u okviru zajedničke poljoprivredne politike (strateški planovi u okviru ZPP-a) i koji se financiraju iz Europskog fonda za jamstva u poljoprivredi (EFJP) i Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) te o stavljanju izvan snage uredbi (EU) br. 1305/2013 i (EU) br. 1307/2013 ([5]),

— uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2022/1854 od 6. listopada 2022. o hitnoj intervenciji za rješavanje pitanja visokih cijena energije ([6]),

— uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2019/1009 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o utvrđivanju pravila o stavljanju gnojidbenih proizvoda EU-a na raspolaganje na tržištu te o izmjenama uredaba (EZ) br. 1069/2009 i (EZ) br. 1107/2009 i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 2003/2003 ([7]),

([1]) SL C 361, 20.9.2022., str. 2.
([2]) SL C 184, 5.5.2022., str. 2.
([3]) SL C 465, 17.11.2021., str. 11.
([4]) SL C 426, 9.11.2022., str. 1.
([5]) SL L 435, 6.12.2021., str. 1.
([6]) SL L 261 I, 7.10.2022., str. 1.
([7]) SL L 170, 25.6.2019., str. 1.

četvrtak, 16. veljače 2023.

— uzimajući u obzir Direktivu Vijeća 91/676/EEZ od 12. prosinca 1991. o zaštiti voda od onečišćenja uzrokovanog nitratima iz poljoprivrednih izvora ([8]) („Direktiva o nitratima”),

— uzimajući u obzir radni dokument službi Komisije od 4. siječnja 2023. naslovljen „Čimbenici sigurnosti opskrbe hranom” (SWD(2023)0004),

— uzimajući u obzir publikaciju Zajedničkog istraživačkog centra naslovljenu „Tehnički prijedlozi za sigurnu upotrebu prerađenog stajskog gnoja iznad praga za zone osjetljive na nitrate, koji je utvrđen Direktivom o nitratima (91/676/EEZ)” ([9]),

— uzimajući u obzir pitanje upućeno Komisiji o osiguravanju dostupnosti i cjenovne pristupačnosti gnojiva (O-000001/2023 – B9-0010/2023),

— uzimajući u obzir članak 136. stavak 5. i članak 132. stavak 2. Poslovnika,

— uzimajući u obzir prijedlog rezolucije Odbora za poljoprivredu i ruralni razvoj,

A. budući da su gnojiva i upravljanje hranjivim tvarima ključni za osiguravanje dostatne i kvalitetne proizvodnje hrane te da imaju važnu ulogu u globalnoj sigurnosti opskrbe hranom; budući da današnja nestašica gnojiva može utjecati na buduće usjeve;

B. budući da proizvodnja i trošak mineralnih gnojiva uvelike ovise o dostupnosti i cjenovnoj pristupačnosti prirodnog plina te da su mineralna gnojiva istodobno odgovorna za do 2,1 % globalnih emisija stakleničkih plinova ([10]); budući da su za proizvodnju sastavnih dijelova gnojiva kao što su dušik i amonijak potrebne velike količine prirodnog plina; budući da plin predstavlja oko 80 % troškova proizvodnje gnojiva;

C. budući da su u EU-u premašene granice planeta za biogeokemijske tokove za ciklus dušika (3,3 puta) i ciklus fosfora (2 puta) ([11]);

D. budući da, zbog nezakonite invazije Ruske Federacije na Ukrajinu 24. veljače 2022., globalna kriza povezana s mineralnim gnojivima i globalna energetska kriza ugrožavaju globalnu sigurnost opskrbe hranom i povećavaju cijene hrane, što može imati snažan učinak na najranjivije stanovništvo diljem svijeta koje uvelike ovisi o pristupu cjenovno pristupačnoj i hranjivoj hrani;

E. budući da velik dio prirodnog plina koji se koristi za proizvodnju gnojiva u EU-u povijesno dolazi iz Ruske Federacije; budući da je Ruska Federacija glavni svjetski dobavljač gnojiva i njihovih osnovnih komponenti; budući da je Rusija zloupotrijebila svoju dominaciju u opskrbi plinom i gnojivima kao političko oružje; budući da postoji opasnost da se daljnjom uporabom velikih količina mineralnih gnojiva pogoduje ruskim ratnim naporima te da se podupru drugi autokratski režimi;

F. budući da inflacija ima velik utjecaj na europski poljoprivredni sektor, posebno zato što ozbiljno opterećuje aktualni proračun ZPP-a;

([8]) SL L 375, 31.12.1991., str. 1.
([9]) Huygens, D., Orveillon, G., Lugato, E., Tavazzi, S., Comero, S., Jones, A., Gawlik, B. i Saveyn, H., Tehnički prijedlozi za sigurnu uporabu prerađenog stajskog gnoja iznad praga za zone osjetljive na nitrate, koji je utvrđen Direktivom o nitratima (91/676/EEZ), Ured za publikacije Europske unije, Luxembourg, 2020.
([10]) https://www.nature.com/articles/s41598-022-18773-w.
([11]) https://commission.europa.eu/publications/analysis-main-drivers-food-security_en, p 26.

G. budući da je velik broj europskih proizvođača mineralnih gnojiva smanjio svoje poslovanje ili je u potpunosti obustavio proizvodnju, uglavnom zbog povećanja troškova prirodnog plina, ali i zbog oporezivanja i konkurencije iz zemalja s jednostavnijom birokracijom, što je dovelo do nestašica, povećanja cijena gnojiva i nižih prinosa koji proizlaze iz nemogućnosti poljoprivrednika da pristupe gnojivima koja su im potrebna kako bi ispunili svoje proizvodne potrebe i, u konačnici, utjecali na dostupnost i cjenovnu pristupačnost hrane;

H. budući da najveći proizvođači gnojiva na svijetu ostvaruju rekordne dobiti ([12]);

I. budući da su poljoprivrednici sada suočeni s pitanjem koliko mogu riskirati u donošenju odluka o sjetvi i proizvodnji ili čak s odlukom o potpunom prekidu svojih poljoprivrednih aktivnosti, s obzirom na to da su cijene gnojiva vrlo nestabilne te su se tijekom posljednje dvije godine povećale na razine koje dosad nisu bile zabilježene u Europi, što utječe na razinu prihoda poljoprivrednika, pa čak i na upravljanje poljoprivrednim gospodarstvom; budući da nije zajamčena dostupnost sirovina za proizvodnju gnojiva, što bi moglo uzrokovati nestašice na poljoprivrednim gospodarstvima tijekom sezone uzgoja;

J. budući da je povećanje ulaznih troškova u poljoprivredi odlučujući čimbenik za visoke cijene prehrambenih proizvoda tijekom posljednje dvije godine; budući da trenutačno očekivane cijene usjeva žitarica za žetvu 2023. ne odražavaju nužno trenutačne ulazne troškove i da bi zbog toga povrati mogli biti niži od troškova proizvodnje; budući da u nekim državama članicama, posebno onima koje su u blizini ratnog područja u Ukrajini, prodajna cijena već sada nije pokrila troškove proizvodnje; budući da se zbog ulaganja u gnojiva unatoč cijenama koje su i dalje visoke poljoprivrednici suočavaju s rizikom od mogućeg kratkoročnog znatnog pada cijena gnojiva;

K. budući da zbog povećanih zahtjeva za likvidnost te zbog volatilnosti tržišta gnojiva mnogi mali trgovci nisu u mogućnosti riskirati i ući na tržište, čime se smanjuje tržišno natjecanje; budući da bi Komisija trebala poduzeti mjere za ublažavanje tog rizika kako bi se omogućilo intenzivnije tržišno natjecanje;

L. budući da je u strategiji „od polja do stola” za pravedan, zdrav i ekološki prihvatljiv prehrambeni sustav postavljen cilj smanjenja gubitka hranjivih tvari za najmanje 50 %, pri čemu je potrebno osigurati da ne dođe do pogoršanja plodnosti tla; budući da je Parlament u svojoj Rezoluciji od 20. listopada 2021. o toj strategiji pozdravio navedeni cilj i ustrajao u potrebi da se osigura da ne dođe do pogoršanja plodnosti tla; budući da će ostvarenje tog cilja značiti da će se do 2030. upotreba gnojiva smanjiti za najmanje 20 %;

M. budući da je trenutačna kriza u pogledu dostupnosti mineralnih gnojiva ukazala na temeljnu ulogu stoke u održavanju ravnoteže europske poljoprivrede jer se zahvaljujući njoj proizvodnja usjeva održava zamjenom i dopunjavanjem mineralnih gnojiva; budući da i dalje postoje mnogi izvori organskih hranjivih tvari koji se trenutačno ne koriste u najvećoj mogućoj mjeri, kao što su stajski gnoj, digestat, izmet kukaca i kanalizacijski mulj; budući da prerada organskih hranjivih tvari u ekološke gnojidbene proizvode može imati važnu ulogu u postizanju ciljeva strategije „od polja do stola” i klimatskih ciljeva Unije;

N. budući da su prema kombiniranom pokazatelju suše (CDI), uključujući prvih deset dana kolovoza 2022., za 47 % Europe na snazi uvjeti upozorenja o riziku od velike suše, dok je 17 % u stanju pripravnosti; budući da su regije u kojima su se uvjeti najviše pogoršali one koje su bile pogođene sušom u proljeće 2022. ([13]);

O. budući da upotreba oporabljenog dušika iz stajskog gnoja (RENURE) kao dijela sustava gospodarenja stajskim gnojem omogućuje napredak prema kružnijem gospodarstvu i povećanu resursnu učinkovitost u prehrambenom sustavu EU-a;

P. budući da je Zajednički istraživački centar Komisije donio kriterije za sigurnu upotrebu prerađenog stajskog gnoja iznad praga za zone osjetljive na nitrate, koji je utvrđen Direktivom o nitratima 91/676/EEZ;

([12]) https://grain.org/system/articles/pdfs/000/006/903/original/The%20Fertiliser%20Trap%20English%20-%20Embargoed%208th%20November%202022.pdf?16678382 16.

([13]) https://edo.jrc.ec.europa.eu/documents/news/GDO-EDODroughtNews202208_Europe.pdf.

četvrtak, 16. veljače 2023.

1. skreće pozornost na prijavljeno povećanje cijena dušičnih gnojiva za 149 % u rujnu 2022. i pozdravlja komunikaciju Komisije o gnojivima i njezino nastojanje da osigura dostupnost i cjenovnu pristupačnost gnojiva po razumnim cijenama kako bi se osigurala otpornost poljoprivrednog sektora EU-a;

2. naglašava da je dostupnost svih vrsta gnojiva i proizvodnje gnojiva ključna za opskrbu građana EU-a hranom i za globalnu sigurnost opskrbe hranom, kao i za osiguravanje plodnosti tla i izbjegavanje iscrpljivanja tla; napominje da je proizvodnja gnojiva također ključna za proizvodnju proizvoda AdBlue za potrebe prometnog sektora i CO_2 za potrebe prehrambene industrije; zabrinut je zbog nezapamćenog povećanja cijena dušičnog gnojiva, čemu su doprinijele i visoke cijene prirodnog plina i prekinut pristup opskrbi plinom te naglašava da to može znatno utjecati na troškove poljoprivredne proizvodnje i konkurentnost poljoprivrednog sektora EU-a;

3. naglašava da je ograničena dostupnost gnojiva 2022. dovela do iscrpljivanja zaliha preostalih gnojiva u tlu, što bi moglo znatno utjecati na proizvodnju hrane u Europi 2023.;

4. smatra da su mjere koje je Komisija navela u svojoj komunikaciji dobar početak, posebno kao trenutačan odgovor na krizu u pogledu gnojiva, no da još uvijek nisu ni približno dovoljne za rješavanje poremećaja na tržištima gnojiva i osiguravanje dugoročne strateške autonomije u pogledu gnojiva; poziva Komisiju da razvije dugoročnu strategiju EU-a za gnojiva i da do lipnja 2023. predstavi dugoročnu održivu strategiju EU-a za hranjive tvari u tlu; poziva na brzo poduzimanje sveobuhvatnih mjera kako bi se izbjegla nova ovisnost o uvozu gnojiva ili energije i nositelja energije i zajamčila globalna sigurnost opskrbe hranom promicanjem održive proizvodnje hrane kojom se poštuje okoliš i koja je prilagođena klimatskim promjenama, pri čemu treba uzeti u obzir regionalni, europski i globalni gospodarski i socijalni kontekst;

5. naglašava da su potrebna dugoročna rješenja na razini EU-a, posebno kako bi se izbjegli gospodarski poremećaji među poljoprivrednim sektorima država članica;

6. podsjeća da čak i kratkoročna nedostupnost ili nedostatak cjenovne pristupačnosti mogu ugroziti pravovremeni uzgoj usjeva, što negativno utječe na prihode poljoprivrednika; također podsjeća da to može doprinijeti nesigurnosti opskrbe hranom;

7. skreće pozornost na učinak povećanja ulaznih troškova na poljoprivredu EU-a i ističe da poljoprivrednici iz drugih regija kao što su Rusija i Južna Amerika gnojiva mogu kupiti po znatno nižim cijenama, čime se ugrožava konkurentnost poljoprivrednika u EU-u;

Kratkoročne mjere

8. poziva države članice i Komisiju da razmotre mogućnost korištenja pričuve za poljoprivredu za financijsku godinu 2023. kako bi se poljoprivrednicima pružila hitna potpora s obzirom na eksponencijalno povećanje troškova gnojiva i posljedično povećanje troškova proizvodnje;

9. naglašava, međutim, da upotreba krizne pričuve nije dovoljan financijski odgovor na izazove te da hvatanje u koštac s trenutačnom krizom iziskuje čvršći odgovor; poziva Komisiju i države članice da osiguraju potporu poljoprivrednicima dok se tržište ne stabilizira i dok ne postanu dostupne alternative mineralnim gnojivima; napominje da su uzastopna smanjenja proračuna ZPP-a zajedno s inflacijskim pritiscima dodatno smanjila održivost poljoprivrednika u EU-u;

10. poziva države članice da u tom kontekstu u svojim nacionalnim planovima za krizne situacije prednost daju kontinuiranom i neprekinutom pristupu prirodnom plinu i električnoj energiji po prihvatljivim cijenama za proizvodnju gnojiva te povezanog proizvoda AdBlue i CO_2 kako bi se zajamčila dugoročna sigurnost opskrbe hranom, konkurentnost na globalnom tržištu i funkcionalan prometni sektor;

11. boji se da potpora poljoprivrednicima i proizvođačima gnojiva u sklopu privremenog okvira za mjere državne potpore u kriznim situacijama može dovesti do rizika od ponovne nacionalizacije, fragmentacije i tržišnog natjecanja među različitim tržištima i među pojedinačnim poljoprivrednicima; naglašava da se prednost mora dati zajedničkim mjerama i naglašava potrebu za jednakim uvjetima i pravednom raspodjelom opskrbe diljem Unije;

12. u tom kontekstu podsjeća da bi se preispitivanjem višegodišnjeg financijskog okvira sredinom programskog razdoblja mogao ojačati proračun ZPP-a te bi se u obzir mogao uzeti ozbiljan učinak inflacije na ulazne troškove i prihode poljoprivrednih gospodarstava; potiče EU da traži alternativne izvore financiranja izvan ZPP-a, da razvije relevantne mjere kako bi se osigurala cjenovna pristupačnost i dostupnost gnojiva u EU-u te da ublaži gospodarski učinak manjka gnojiva;

13. podsjeća države članice da u okviru svojih strateških planova u sklopu ZPP-a mogu osmisliti posebne programe za ekologiju u cilju promicanja organske gnojidbe ili većeg razvoja optimalnih pH razina tla, što bi zahtijevalo manju upotrebu gnojiva i rezultiralo maksimalnom upotrebom ograničenih zaliha, ili sektorske intervencije u poglavlju „drugi sektori”, što može uključivati, među ostalim, mjere za poticanje razvoja alternativa mineralnoj gnojidbi, podupiranje zajedničkih i suradničkih pristupa scenarijima nestašice te primjenu inovacija i tehnologije za smanjenje upotrebe gnojiva;

14. prepoznaje i na različite načine podupire ulogu poljoprivredno-prehrambenih zadruga zbog njihovih logističkih, organizacijskih i gospodarskih kapaciteta za promicanje lokalnih projekata proizvodnje gnojiva, uključujući i gnojiva koja se dobiju od stoke i alternative gnojivima koja se temelje na fosilnom gorivu;

15. poziva Komisiju da podrži države članice u pronalaženju rješenja za učinkovitu uporabu strateških planova u okviru ZPP-kako bi pomogle u rješavanju problema povezanog s gnojivima; potiče države članice da prema potrebi revidiraju svoje nacionalne strateške planove u okviru ZPP-a kako bi se uklonili nedostaci te optimizirala i smanjila upotreba gnojiva i gubitak hranjivih tvari, potaknula zamjena i nadopuna mineralnog gnojiva hranjivim tvarima iz organskih izvora i ubrzale odgovarajuće mjere gnojidbe radi osiguranja plodnosti tla i optimalnih prinosa, te istodobno spriječilo istjecanje ugljika u regijama s nižim proizvodnim standardima; naglašava da bi se te revizije trebale provoditi pravodobno, pod uvjetom da se ne smanji količina i kvaliteta proizvodnje te da se ne bi trebale smatrati izmjenom njihovih nacionalnih strateških planova u okviru ZPP-a, koja je dopuštena samo jednom godišnje; ističe jasne koristi koje plodored usjeva s mahunarkama u tom kontekstu može ponuditi kao mjera gnojidbe, s obzirom na njegovu sposobnost fiksiranja nitrata, čime se smanjuje potreba za gnojidbenim sirovinama; poziva Komisiju da osigura da sve države članice svojim poljoprivrednicima pruže mogućnost korištenja postrnih usjeva u kontekstu dobrih poljoprivrednih i okolišnih uvjeta u okviru ZPP-a;

16. potiče države članice da u potpunosti iskoriste potencijal nedavno donesene Uredbe (EU) 2019/1009, u kojoj su revidirana pravila o stavljanju gnojidbenih proizvoda EU-a na raspolaganje na tržištu i kojom se omogućuje otvaranje jedinstvenog tržišta EU-a za organska gnojiva i gnojiva na bazi biootpada tako što im se omogućuje pristup oznaci CE;

17. poziva Komisiju da ažurira definiciju stajskoga gnoja u zakonodavstvu Unije uvođenjem jasne razlike između prerađenog i neprerađenog stajskog gnoja kako bi ih pravilno regulirala s obzirom na njihove različite sastave i rizike u pogledu onečišćenja;

18. poziva Komisiju da prikupi znanstvene dokaze o učincima fermentiranog stajskog gnoja i drugih prerađenih organskih hranjivih tvari u pogledu klimatskih koristi i rizika od onečišćenja vode; poziva Komisiju da iskoristi prednosti uporabe fermentiranog stajskog gnoja i drugih prerađenih organskih hranjivih tvari za okoliš, ako su one znanstveno dokazane, i to promicanjem njihove upotrebe i po mogućnosti prilagodbom zakonodavstva;

19. žali zbog činjenice da ta komunikacija ne služi olakšavanju upotrebe organskih alternativa kemijskim gnojivima, kao što su RENURE, digestat iz biološkog otpada dobiven anaerobnom razgradnjom stajskog gnoja i bilo koji drugi učinkovit i provjeren instrument koji se može upotrebljavati i u poljoprivredi i u sektoru stočarstva, te poziva da se u tu svrhu izmijeni Prilog III. Direktivi o nitratima, pri čemu je potrebno poštovati načela učinkovitosti i sigurnosti; u međuvremenu, s obzirom na trenutačnu krizu, poziva na privremeno odstupanje jer proizvodi RENURE i digestat mogu zamijeniti kemijska gnojiva, a da pritom ne dođe do dodatnih emisija, gubitaka dušika ili proizvodnje stajskoga gnoja; poziva Komisiju da bez daljnje odgode, a najkasnije u svojem predstojećem akcijskom planu za integrirano upravljanje hranjivim tvarima (INMAP), predloži zakonodavne mjere za zakonitu i sigurnu provedbu kriterija koje je razvio Zajednički istraživački centar kako bi se omogućila sigurna upotreba proizvoda RENURE iznad pragova za zone osjetljive na nitrate, koji su utvrđeni Direktivom o nitratima;

20. napominje da upotreba izmeta kukaca kao gnojiva može imati važnu ulogu u zadovoljavanju potreba za hranjivim tvarima u tlu; u tom pogledu poziva Komisiju da što prije potakne upotrebu izmeta kukaca uklanjanjem nepotrebnih zakonodavnih i administrativnih opterećenja;

21. naglašava da bi svako kašnjenje u priznavanju ponovne upotrebe hranjivih tvari iz prerađenog stajskog gnoja pod istim uvjetima kao i za kemijska gnojiva produljilo nepostojanje jednakih uvjeta za gnojidbene proizvode jednakih svojstava;

22. poziva Komisiju i Vijeće da produže privremenu obustavu uvoznih carina na sva mineralna gnojiva, osim na mineralna gnojiva ruskog ili bjeloruskog podrijetla, kako bi se povećala dostupnost gnojiva za poljoprivrednike, što bi imalo stabilizirajući učinak na cijene, te kako bi europsko tržište postalo dinamičnije poboljšanjem logistike i smanjenjem administrativnog opterećenja; naglašava da EU ne bi trebao jednu ovisnost zamijeniti drugom, ovog puta kroz uvozna gnojiva, niti ugroziti prijelaz na europsku industriju gnojiva s niskim emisijama ugljika, što bi dovelo do znatnog povećanja emisija CO_2 na globalnoj razini i onemogućilo postizanje klimatskih ciljeva iz Pariza;

23. poziva na uspostavu mehanizma za pomoć trgovcima u upravljanju rizikom od kupnje gnojiva u rasutom stanju; napominje da je potrebno osigurati da trgovci mogu ući na tržište sa smanjenim rizikom putem sustava kupnje unaprijed, koji bi ih zaštitio od akumulacije neodrživih razina duga;

24. žali zbog činjenice da Komisija nije predstavila procjenu učinka posljedica smanjenja gubitaka hranjivih tvari za najmanje 50 % do 2030. te poziva na hitno djelovanje u tome smjeru;

25. poziva Komisiju da procijeni mogućnost donošenja pravila za uspostavu mehanizma zajedničke kupnje gnojiva na razini EU-a;

26. poziva Komisiju i Vijeće da poboljšaju funkcioniranje europskog tržišta gnojiva smanjenjem njegovih logističkih uskih grla i da osiguraju ravnotežu, posebno u pogledu uvoza, na način da se smanji administrativno opterećenje za uvoz gnojiva i trgovinu gnojivom te da se distributerima i poljoprivrednicima olakšaju kupnja i skladištenje izvan sezone;

27. prepoznaje povećane potrebe trgovaca za likvidnošću kao i potrebu da se financijska sredstva stave na raspolaganje preko Europske središnje banke kako bi se olakšalo zaduživanje i kupnja gnojiva unaprijed;

28. poziva Komisiju da izgradi strateške saveze s pouzdanim partnerima kako bi se olakšala nabava gnojiva u srednjoročnom razdoblju;

29. naglašava da manipuliranje tržištem utječe na opskrbu gnojivom i da može utjecati na sklapanje terminskih ugovora za otkup žitarica i hrane za životinje te stoga dovodi do daljnje inflacije cijena hrane za potrošače;

Srednjoročne i dugoročne mjere

30. konstatira da sirovine za mineralna gnojiva, prirodni plin, fosfor i kalij uglavnom potječu iz zemalja izvan EU-a, često iz autokratskih režima, te da samodostatnost u pogledu mineralnih gnojiva kratkoročno ili čak srednjoročno nije realistična; stoga poziva na stavljanje većeg naglaska na srednjoročne i dugoročne mjere, uključujući ulaganja i nove poslovne modele, kojima se smanjuju ili uklanjaju potencijalno štetne ovisnosti o uvozu, a posebno izbjegava stvaranje novih takvih ovisnosti, povećava strateška autonomija EU-a u području gnojiva, posebno dekarbonizacijom i uvođenjem obnovljivih izvora energije koji se upotrebljavaju za proizvodnju zelenih gnojiva, omogućivanjem boljeg pristupa organskim gnojivima i hranjivim tvarima iz tokova recikliranog otpada te povećanjem kružnosti poljoprivrede, čime se jača otpornost poljoprivrednog sektora EU-a;

31. navodi da je važan cilj novog mehanizma EU-a za ugljičnu prilagodbu na granicama sprečavanje istjecanja ugljika te da bi se on trebao kombinirati s drugim ciljevima EU-a, kao što je jamčenje sigurnosti opskrbe hranom;

32. poziva na hitno djelovanje, uključujući osiguravanje odgovarajućih propisa i financiranja, kako bi se postojećoj industriji gnojiva u EU-u omogućila učinkovita i hitna dekarbonizacija proizvodnih procesa te na taj način uklonila ovisnost o prirodnom plinu, a poljoprivrednici u EU-u opskrbili obnovljivim i niskougljičnim gnojivima koja se ne temelje na fosilnim gorivima;

33. napominje da ruski plin, koji se upotrebljava u proizvodnji gnojiva, doprinosi financiranju rata u Ukrajini; stoga poziva na to da se što prije dodijele dostatna sredstva kako bi se okončala ovisnost o tom plinu;

34. naglašava da je, u cilju smanjenja ovisnosti o prirodnom plinu, potrebno ubrzati proces dekarbonizacije i povećanja održivosti i otpornosti industrije dušičnih gnojiva upotrebom niskougljične i obnovljive energije koja se ne temelji na fosilnim gorivima i recikliranih hranjivih tvari za proizvodnju gnojiva, posebno dušika koji se dobiva kompostiranjem gnojiva u tom pogledu poziva Komisiju da iznese nove prijedloge kojima bi se potaknulo uvođenje malih i srednjih pogona za proizvodnju bioplina u proizvodnju gnojiva i energije diljem Europe, sa strateškim regionalnim fokusom, kako bi se poljoprivrednicima pružila potpora u stvaranju održivog vrijednosnog lanca EU-a kojim će se smanjiti ovisnost EU-a o trećim zemljama; smatra da do povećanja broja postrojenja za anaerobnu razgradnju u poljoprivredi, čija je glavna strateška svrha proizvodnja biometana i digestata, ne bi smjelo doći samo zahvaljujući financiranju u okviru ZPP-a;

35. poziva Komisiju da predloži srednjoročne i dugoročne mjere politike kako bi se omogućila upotreba proizvoda RENURE, tako što će ih se klasificirati kao zamjenu za kemijska gnojiva na temelju znanstvenih kriterija, i da te mjere iskoristi kako bi se poljoprivrednicima omogućilo da smanje svoju ovisnost o kemijskim gnojivima i povećaju kružnost na poljoprivrednim gospodarstvima iskorištavanjem ostataka kao što je stajski gnoj;

36. primjećuje potencijal europskih vjetroelektrana na moru da proizvode električnu energiju za proizvodnju vodika i amonijaka; poziva Komisiju da istraži izvedivost integriranog modela proizvodnje amonijaka i kao održivoga goriva za pomorski promet i kao održivog izvora gnojiva;

37. poziva Komisiju da predstavi procjenu učinka u kojoj će sveobuhvatno analizirati opskrbu poljoprivrednih gospodarstava EU-a hranjivim tvarima iz mineralnih, organsko-mineralnih i organskih gnojiva, s naglaskom na osiguravanju dugoročnog cilja samodostatnosti u opskrbi hranjivim tvarima;

38. naglašava potrebu za razvojem terminala za ukapljeni prirodni plin koji će biti otporni na promjene u budućnosti koji će omogućiti rukovanje vodikom i amonijakom;

39. naglašava da poljoprivrednici trebaju poboljšati gnojidbu i učinkovitost upotrebe hranjivih tvari poticanjem održivosti i optimizacije, posebno pristupom prilagođenim tehničkim savjetima, digitalizacijom, inovacijama, preciznom poljoprivredom i alatima za upravljanje hranjivim tvarima koji omogućuju poboljšanje poljoprivrednih praksi, kao i davanjem prednosti agroekološkim praksama i podržavanjem tih praksi; naglašava da ostvarenje toga iziskuje financijski napor;

40. prepoznaje napredak postignut u zamjeni umjetnih gnojiva razvijenim, modernim agroekološkim metodama koje se koriste u svakodnevnoj poljoprivredi na inovativnim gospodarstvima; poziva na širenje tih praksi preko savjetodavnih službi, razmjena među poljoprivrednicima i škola;

41. poziva na to da se veći naglasak stavi na kružno gospodarstvo i agroekologiju, a time i na veću usmjerenost istraživanja u okviru istraživačkih programa EU-a na razvoj inovacija, među ostalim ubrzavanjem upotrebe proizvoda RENURE i podupiranjem ponovnog otkrivanja, širenja i dijeljenja agroekološkog znanja, metoda i inovacija, posebno preko poljoprivrednih škola i savjetodavnih službi, kako bi se razvila nova gnojiva ili druga alternativna rješenja te potaknula precizna poljoprivreda;

42. poziva Komisiju da prikupi i razmjenjuje informacije i iskustva iz država članica o praksama kao što su optimizacija upotrebe gnojiva, recikliranje hranjivih tvari i upotreba alternativnih hranjivih tvari i da pritom vodi računa o preprekama s kojima se suočavaju u pogledu tih alternativa pri povećanju njihove upotrebe, te detaljno navede kako se te poteškoće mogu prevladati; potiče provedbu i unapređenje alata za održivost poljoprivrednih gospodarstava (FaST) na razini država članica kako bi se poljoprivrednicima u EU-u pružili personalizirani i točni savjeti o upravljanju hranjivim tvarima, uključujući zahtjeve u pogledu gnojiva; u tom pogledu podržava uvođenje alata za potporu donošenju digitalnih odluka, posebno u kolektivnom i kooperativnom okruženju, kako bi se prevladala ograničenja malih poljoprivrednih gospodarstava;

43. prima na znanje znatnu priliku za smanjenje kolektivne ovisnosti Unije o kemijskim gnojivima učinkovitijom upotrebom organskog gnojiva koje proizvodi stoka, usjeva koji vežu dušik kao što je djetelina i tehnika upravljanja hranjivim tvarima; poziva Komisiju da financijski podupre upotrebu i razvoj tih mjera;

44. uviđa da je organsko gnojivo koje proizvodi stoka ključna sastavnica u prijelazu na održivije prehrambene sustave i da ima ključnu ulogu u mnogim sustavima ekološke poljoprivrede;

45. apelira na Komisiju da diversificira izvore gnojiva i utvrdi nova ležišta minerala u EU-u te da na održiv način proširi postojeća kako bi se smanjila ovisnost o stranim tržištima i potaknuo proces samodostatnosti; ističe da EU mora dugoročno razviti opskrbu organskim gnojivima i agroekološkim tehnikama kako bi se smanjila ovisnost o dušičnim gnojivima;

46. poziva na brzo donošenje zakonodavstva o novim tehnikama uzgoja biljaka kojima će se povećati prinos usjeva bez povećanja potrebe za gnojivima, uključujući posebno nove genomske tehnike; poziva Komisiju i države članice da podrže istraživanje i razvoj novih tehnika uzgoja biljaka, uključujući nove genomske tehnike;

47. poziva Komisiju da preispita sve neiskorištene kapacitete za proizvodnju gnojiva u EU-u i da utvrdi mjesta na kojima postoji mogućnost za dodatne proizvodne kapacitete;

48. podržava proizvodnju zelenih gnojiva s pomoću lokalnih resursa i energije iz obnovljivih izvora, kao što je zeleni amonijak;

49. zalaže se za upotrebu mahunarki kako bi se održala i poboljšala kvaliteta tla, a da se pritom ne ugrozi postizanje cilja sigurnosti opskrbe hranom, te poziva na povećani uzgoj mahunarki na razini EU-a u cilju povećanja biološke raznolikost i vezanja dušika; poziva Komisiju da Europskom parlamentu pravodobno predstavi strategiju za bjelančevine koja će biti snažno usmjerena na mahunarke radi poboljšanja poljoprivrednih praksi;

50. naglašava da je potrebno poduprijeti testiranje tla i elemenata u tragovima na razini poljoprivrednih gospodarstava; naglašava da takvo znanje poljoprivrednicima omogućuje da učinkovitije planiraju aktivnosti gnojidbe, uzgoja i upravljanja tlom te da pruža osnovu za održivi program plodoreda; poziva Komisiju da pokrene inicijativu „testirajte svoje tlo besplatno”, kako je najavljeno u strategiji EU-a za tlo za 2030., te da uvede tehničku i financijsku potporu u obliku programa za ekologiju ili mjere iz drugog stupa;

51. ističe važnost plodoreda usjeva za plodnost tla;

52. naglašava potrebu za pružanjem dodatne financijske potpore poljoprivrednicima pri upotrebi vapna, djeteline i vegetacijskih slojeva s više vrsta kako bi se pridonijelo rješavanju problema naše kolektivne ovisnosti o gnojivu i ispunili ciljevi strategije „od polja do stola”;

53. potiče povećanu upotrebu biostimulansa kako bi se gnojidba optimizirala poboljšanjem apsorpcije i učinkovitosti hranjivih tvari i kako bi se pojačala tolerancija usjeva na abiotički stres koji je rezultat utjecaja klimatskih promjena kao što su suše i ekstremne temperature, te kako bi se poboljšala njihova učinkovitost; u tom pogledu poziva Komisiju da ulaže u stručno znanje i broj stručnjaka koji će biti na raspolaganju Europskoj agenciji za sigurnost hrane i Komisiji kako bi se ubrzalo ocjenjivanje i odobravanje novih biostimulansa;

54. uviđa da je ekološki uzgoj manje izložen povećanju cijena, no u očekivanju prelaska na upotrebu održivih vrsta gnojiva, gnojidbena industrija u EU-u mora imati pristup potrebnom uvozu, uključujući plin, radi proizvodnje gnojiva unutar EU-a i kako bi se osiguralo da planovi za žetvu u EU-u ne budu ugroženi; poziva Komisiju da ubrza mjere koje je donijela u svojoj komunikaciji kako bi se uhvatilo u koštac s rizicima i ranjivostima utvrđenima u okviru Europskog mehanizma za pripravnost i odgovor na krize u području sigurnosti opskrbe hranom;

55. također potiče upotrebu komposta i drugih izmjena tla kako bi se poboljšalo zdravlje tla i gnojidba te istodobno doprinijelo borbi protiv suše, pri čemu treba uzeti u obzir svojstva skladištenja vode tih proizvoda;

56. napominje da dušikov oksid predstavlja znatan udio poljoprivrednih emisija u EU-u te stoga poziva na upotrebu gnojiva bez emisija dušikova oksida i davanje prednosti tim gnojivima;

57. pozdravlja činjenicu da je Komisija najavila akcijski plan za integrirano upravljanje hranjivim tvarima (INMAP); zalaže se za priznavanje važnosti uravnotežene prehrane usjeva za zdrava tla i proizvodnju hrane te nepristranu potragu za alternativnim sporednim tokovima i izvorima energije, koji su bogati hranjivim tvarima, uz istodobno promicanje upotrebe svog sigurnog biootpada i nusproizvoda životinjskog podrijetla; naglašava da bi se taj akcijski plan trebao usmjeriti na poboljšanje učinkovitosti uporabe hranjivih tvari, poticati razvoj zelenih gnojiva i optimizirati upotrebu mineralnih i organskih gnojiva s pomoću precizne poljoprivrede, planiranja upravljanja hranjivim tvarima i poboljšanog skladištenja i prijevoza, a da se pritom ne nameće nepotrebno dodatno opterećenje poljoprivrednicima, u potpunosti poštuju regulatorna ograničenja i poduzimaju mjere opreza protiv otpornosti na antimikrobna sredstva;

58. napominje da ljudski otpad trenutačno predstavlja jednu od glavnih nezatvorenih petlji u ciklusu hranjivih tvari jer se hranjive tvari iz otpadnih voda uglavnom ne vraćaju u poljoprivredna tla; poziva Komisiju da dodatno potiče tehnike koje pomažu u prikupljanju hranjivih tvari iz kanalizacijskog mulja, među ostalim uvođenjem kriterija za prestanak statusa otpada za materijale koji se mogu oporabiti iz postrojenja za pročišćavanje otpadnih voda i razvojem kriterija za njihovu sigurnu primjenu na poljoprivrednim tlima;

59. poziva na to da prisutnost stoke na većini područja postane dugoročni cilj poljoprivrednih politika; smatra da bi ujednačenija dostupnost organskih gnojiva trebala biti dio strategije EU-a za njegovu poljoprivredu;

60. poziva na analizu mogućnosti proširenja regionalne fleksibilnosti u okviru Direktive o nitratima, pri čemu treba voditi računa o cilju smanjenja onečišćenja; poziva Komisiju da razmotri donošenje pravila o uravnoteženoj bilanci dušika po gospodarstvu i izuzećima od ograničenja od 170 kg dušika po hektaru godišnje za organska gnojiva i ekvivalentne proizvode, pri čemu treba voditi računa o različitim uvjetima u određenim državama članicama i regijama s povoljnim klimatskim uvjetima te uzeti u obzir učinkovitu upotrebu gnojiva, optimizaciju gnojidbe, uporabu biootpada i sekundarnih izvora hranjivih tvari te uporabu biostimulansa;

61. izražava zabrinutost zbog nedostatka transparentnosti na tržištu gnojiva i zalaže se za daljnje mjere za poboljšanje transparentnosti i informiranja javnosti kako na razini EU-a tako i na globalnoj razini, u pogledu tog tržišta i u pogledu sirovina koje se upotrebljavaju za proizvodnju gnojiva; poziva Komisiju da pomno prati višak dobiti svjetskih proizvođača gnojiva i da prema potrebi istraži sporazume o kartelima i dominantne položaje na tržištu, da ispita mogućnosti oporezivanja neočekivane dobiti i iznese prijedloge u tom pogledu kako bi se uhvatilo u koštac s nepoštenim tržišnim natjecanjem; poziva Komisiju da uspostavi tržišni opservatorij za praćenje međunarodne i domaće opskrbe gnojivom i zaliha gnojiva te da smanji učinak špekulacija na tržište;

62. konstatira da medijan udjela energije i gnojiva u ukupnim ulaznim troškovima u svim državama članicama EU-a iznosi 8 % odnosno 6 % tijekom godina, ali da postoje znatne razlike u udjelima troškova među zemljama i s obzirom na godinu ([14]); stoga smatra da je pravi trenutak i da je primjereno da se ubrza postupak vanjske konvergencije s ciljem osnaživanja poljoprivrednika u onim državama članicama u kojima taj proces još nije dovršen kako bi se mogli nositi s trenutačnim izazovima;

63. poziva Komisiju da pripremi globalnu strategiju usmjerenu na smanjenje dominantne uloge Ruske Federacije na globalnim tržištima gnojiva i hrane, posebno u neposrednom susjedstvu EU-a, naglašavajući potrebu da svijet postane neovisan o ruskom izvozu te stvarajući mogućnosti za obnovljiva i niskougljična gnojiva i hranu bez fosilnih goriva u susjedstvu EU-a i u svijetu;

64. potiče Komisiju da uzme u obzir studije učinka koje je proveo Zajednički istraživački centar, a u kojima se upozorava na negativne učinke koje bi ograničenje uporabe gnojiva moglo imati na proizvodnju i sigurnost opskrbe hranom u kratkom roku, ako se ne uvedu održive komercijalne alternative za poljoprivrednike;

o

o o

65. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju proslijedi Komisiji i Vijeću.

([14]) https://commission.europa.eu/publications/analysis-main-drivers-food-security_en.